

POHVALNE OSOBINE U LJUDSKOM PONAŠANJU

Muamer TINJAK

TOK I STRUKTURA NASTAVNOG SATA

Predmet: Islamska vjeronauka
 Nastavna oblast: Ahlak.
 Nastavna tema: Moralne vrijednosti.
 Nastavna jedinica: Pohvalne osobine u ljudskom ponašanju.
 Tip nastavnog sata: Obrada novog gradiva.
 Oblici rada: a) frontalni, b) inividualni, c) grupni.
 Nastavne metode: Metoda usmenog izlaganja, metoda razgovora, **metoda ilustrativnih radova**, metoda demonstracije (multimedijalna prezentacija), metoda praktičnih radova.
 Nove nastavne metode i tehnike: RWCT (grozd, autorska stolica, galerija radova).
 Nastavna sredstva: Tekstualna (tekst iz udžbenika, nastavni listići), statična (plakati, računar, multimedijalni projektor, kasetofon, CD, kaset), auditivna (tonski zapis, živa riječ nastavnika i učenika)
 Nastavna pomagala: Chart tabla, flomasteri, hamer-papir, tečno ljepilo, plakati.
 Korelacija sa drugim predmetima: a) Bosanski jezik, b) likovna kultura, c) muzička kultura.

Ciljevi nastavnog sata

Obrazovni:

Usvajanje novih pojmova (ponos, dostojanstvo hrabrost, poniznost, strpljivost). Proširivanje učeničkog znanja iz oblasti ahlaka, islamske etike (morala). Shvatiti vrijednost posjedovanja ovih osobina. Usavršavanje lijepog i pravilnog izražavanja, bogaćenje učeničkog rječnika.

Funkcionalni:

Razvijanje sposobnosti posmatranja, razmišljanja, upoređivanja, zaključivanja, ocjenjivanja i samoocjenjivanja, kontrole i samokontrole, izražajnih i sazajnih sposobnosti. Probuditi interesiranje učenika za primjenjivanje pohvalnih osobina (strpljivosti, ponosa dostojanstva, hrabrosti i poniznosti) u vlastitom životu.

Odgojni:

Uvođenje učenika u proces estetskog i društvenog ponašanja, razvijanje osjećaja pripadnosti grupi međusobnog poštovanja, osposobljavanje učenika za dogovaranje i donošenje zajedničke odluke. Razvijanje urednosti prilikom rada.

Navikavanje na grupni rad, razvijanje osjećaja međusobne solidarnosti i odgovornosti za zajednički uspjeh.

Navikavanje na pristojno obraćanje starijim.

Navikavanje da su danas naučene osobine neodvojivi dio islamskog bontona, lijepog i uljudnog ponašanja.

Buđenje i razvijanje ljubavi prema Allahovim propisima. Izgrađivanje osjećaja pripadnosti ummetu Muhammeda, a.s.. Prihvatanje Muhammeda, a.s., kao pozitivnog primjera i uzora u ponašanju, jer je on usvetun haseneh, primjer za slijeđenje, najbolji uzor.

ARTIKULACIJA NASTAVNOG SATA

Prije početka nastavnog sata, učenici su poredani ispred kabineta, uzet će ceduljice iz posude sa natpisom grupe („plemenitost“, „hrabrost“, „ponos“, „strpljivost“, „pravednost“), kad uđu u kabinet svako prilazi stolu na kome je oznaka grupe kojoj pripada.

UVODNI DIO

Emocionalna priprema:

Na multimedijalnom projektoru prikazati prezentaciju priče pod nazivom «O ekserima».

O EKSERIMA

• *Bio jedan mali dječak koji je imao lošu narav. Otac mu je dao punu vreću eksera i rekao mu da svaki put kad pobjesni i izgubi kontrolu nad sobom, ukuca po jedan ekser u ogradu.*

• *Prvog dana dječak je ukucao 37 eksera. Tokom sljedećih nekoliko mjeseci on je naučio*

kontrolirati svoj bijes i broj zakucanih eksera se smanjivao. Otkrio je da je lakše kontrolirati svoju narav nego zakucavati eksere u ogradu.

• *Napokon je osvanuo dan u kome dječak nije zakucao u ogradu nijedan ekser. Otišao je ocu i rekao mu kako toga dana nije pobjesnio.*

• *Otac mu je tada rekao: "Svakoga dana kad uspiješ kontrolirati svoje ponašanje, iz ograde iščupaj po jedan ekser". Dani su prolazili i jednog dana je dječak je kazao svome ocu da je izvadio sve eksere. Tada mu je otac rekao: "Dobro si uradio, sine moj, ali pogledaj sve te rupe u ogradi. Ograda više nikad neće biti ista. Kad u bijesu kažeš neke stvari, one ostavljaju ožiljak kao što su ove rupe u ogradi... «*

Jedan učenik će pročitati priču sa slajdova, a ostale učenici trebaju pažljivo pratiti priču.

Pitanja za razgovor o priči:

- Kakav je bio dječak?
- Šta mu je otac savjetovao?
- Je li poslušao savjet svoga oca?
- Kad je prestao zakucavati eksere?
- Koji je bio sljedeći očevo savjet?
- Kad je sve eksere povadio, šta je shvatio?
- Može li se vratiti izgovorena riječ?
- Kad nekoga uvrijedimo možemo li popraviti naneseću štetu, iako smo se izvinili?
- Na šta podsjećaju rupe u ogradi?

Da se nama ne bi događale ovakve ili slične situacije, danas ćemo učiti jednu vrlo interesantnu i korisnu nastavnu jedinicu, a njen naziv otkriti igrom asocijacija.

IGRA ASOCIJACIJA

Stupac A	Stupac B	Stupac C	Stupac D
1. podnošenje	1. dobrodušan	1. staložen	1. junak
2. suzdržavanje	2. lijepa riječ	2. izdržljiv	2. borac
3. sabur	3. darežljiv	3. drži do sebe	3. neustrašiv
STRPLJIVOST	PLEMENITOST	DOSTOJANSTVO	HRABROST

KONAČNO RJEŠENJE

POHVALNI POSTUPCI U LJUDSKOM PONAŠANJU

GLAVNI DIO

Kao što ste i sami otkrili, danas ćemo govoriti o pohvalnim osobinama. Na samom ulazu ste odabrali grupe, odredite vođa grupa. Otvorite fascikle koje se nalaze na vašim stolovima, naći ćete upute za rad.

Važno je da saradujete u okviru grupe i pokažete maksimalnu kolegijalnost, a i da svaki član grupe aktivno sudjeluje u radu. Na vašim stolovima su i hamer-papiri sa flomasterima koje ćete iskoristiti u radu. Vodite računa da radovi budu pregledni, a možete ih i ukrasiti. Za rad u grupi imate 20 minuta. Kad završite sa radom, svaka grupa će prezentirati svoj rad, a kad završi prezentaciju i ostali učenici mogu dati svoj komentar ili eventualno postaviti pitanje.

Dok učenici rade u grupi, čuje se orijentalna muzika kao podloga. Nastavnik koordinira rad, obilazi grupe i pruža potrebnu pomoć.

Zadaci grupama

Plemenitost

1. Navedi u obliku grozda u čemu se sastoji ljudska plemenitost.
2. Šta kaže Muhammed, a.s., o tome zašto je poslan ljudima (navedi hadis)?
3. Šta je plemenitost po hazreti Aliji?
4. Šta kaže muhammed, a.s., o tome ko je najbolji čovjek?

Hrabrost

1. U obliku grozda, navedi šta te sve asocira na hrabrost?
2. Kako glasi definicija hrabrosti?
3. Zašto nije pohvalno da čovjek bude bez ikakva straha?
4. Je li hrabrost samo u nošenju oružja u ratu ili može biti i nešto drugo?
5. Navedi primjer Poslanikove hrabrosti (pročitaj priču).

Ponos i dostojanstvo

1. Šta kaže Allah, dž.š., o ponosu u suri El-Maide?
2. U kojim sve prilikama se iskazuje ponos i dostojanstvo?
3. Šta Poslanik kaže za prisilu i poniženje?
4. Kome i čemu musliman jedino smije robovati (navedi pasus)?

Strpljivost

1. Navedi asocijacije u obliku grozda za strpljivost.
2. Šta kaže Muhammed, a.s., u šta spada strpljivost (navedi hadise)?
3. Ko će sve biti stavljen u iskušenje?
4. Šta kaže Hasan Basri o strpljivosti?

Stid i pravednost

1. Šta je stid (šta on određuje u čovjeku)?
2. Šta kaže Muhammed, a.s., za stid?
3. U čemu sve čovjek treba imati stida?
4. Navedi asocijacije u obliku grozda na pravednost.
5. Šta kaže Allahov Poslanik za nepravedno prisvajanje?
6. Kome pripada apsolutna pravednost?

Kad grupe završe sa radom, svaka će izići i prezentirati svoj rad te svoj hamer zalijepiti na zid. Prezentiranje radova će izvršiti tako što će jedan postavljati pitanja, a ostali odgovarati. Pitanja za grupe će istovremeno biti projektovana na zidu. Najbolji radovi i učenici koji su se najviše isticali bit će ocijenjeni, ali će to učiniti učenici, koji će na kraju časa primijeniti aktivnot koja se zove galerija radova. Ustat će polahko sa svoga mjesta i obići sve radove koji su izloženi na zidu te, kao u galeriji, razgledati i ocijeniti poput umjetničkog kritičara, a ocjenu će napisati na stikere na stolovima i zalijepiti na pano. Saznat će na idućem nastavnom satu koja je grupa najbolje ocijenjena i tad će ocjene biti upisane u dnevnik.

ZAVRŠNI DIO

Dok sam se pripremao za ovaj nastavni sat, saznao sam da su učenici imali pismenu vježbu na temu pohvalnih osobina iz bosanskog jezika te da su neki imali zadaću da urade sastav na tu temu. Ja ću sada zamoliti neke od njih da nam pročitaju svoje radove sa autorske stolice koje su radili za tu priliku, a ostale bih zamolio da se još malo strpe i budu pažljivi i iskažu poštovanje prema svojim kolegama.

ZADAĆA

Svi učenici će za domaću zadaću napisati sastav na temu «Osobine koje cijenim kod čovjeka».

Pošto, osim naslova, danas niste ništa pisali u svoje teke, svi ćete dobiti nastavne listiće sa sažetkom današnje nastavne jedinice koje ćete u njih zalijepiti. Također ćete dobiti zadatak da riješite osmosmjerku sa pohvalnim osobinama.

Literatura

Ova tema je veoma korisna i interesantna te o njoj možete čitati i u nekoj dodatnoj literaturi, kao što je:

1. *Ahlak za prvi i drugi razred medrese*, autor Dževad Hodžić
2. *Ahlak, priručnik za prvi razred medrese*, autor Mustafa Spahić
3. *Eliksir sreće*, autor Muhamed Mahdi abu Dar en-Naraki
4. *Vrline Allahovog Poslanika*, imama Tirmizija

NASTAVNI LIST**POHVALNE OSOBINE U PONAŠANJU****Plemenitost**

Ljudska plemenitost sastoji se u blagosti, prijaznosti, lijepoj riječi, u strpljivom podnošenju nesreća i tegoba, u praštanju, ljubavi i samilosti prema drugima itd. Muhammed, a.s., saopćava ashabima da je oplemenjivanje ljudskih srca osnova njegova poslanstva.

Pa kaže: «Poslan sam da upotpunim plemenitost ljudi».

Hrabrost

Hrabrost je uvijek i kod svih naroda smatrana vrlinom. Hrabročću se naziva sučeljavanje sa tegobama i opasnostima ondje gdje to potrebe iziskuju. Hrabar čovjek nije onaj koji nema straha. Hrabrost je sagledavanje posljedica nekog zla radi suprostavljanja tome zlu. Najvećom hrabročću smatra se hrabrost u ratu kad su vojnici i vojskovođa potpuno svjesni smrtne opasnosti, ali ipak vrše svoju ljudsku i domovinsku dužnost.

Ponos i Dostojanstvo

Ponos i dostojanstvo svakog muslimana istaknuti su i određeni Kur'anom i Sunnetom.

Musliman ne smije prihvatiti poniženje. On iskazuje ponos i dostojanstvo u svakoj prilici, posebno prema onima koji mu unizuju čast, obraz i vjeru.

Poslanik, a.s., kaže: «Ko se dobrovoljno, bez prisile, pomiri sa poniženjem, ne spada u naše redove».

Strpljivost

Strpljivost znači čvrsto i odlučno podnošenje nepogoda i nesreća koje čovjeka zadese u životu. Takvi slučajevi mogu biti: smrt nekog od bližnjih, bolest, gubitak ili velika šteta u imetku i druge nesreće i životne neugodnosti.

Allah, dž.š., kaže: „Vjernici, pomozite sebi strpljivošću i obavljanjem namaza! Allah je doista na strani strpljivih! (El Bekare, 153.),

«Strpljivost je ključ spasa» (hadis).

Stid

Stid čovjeku određuje granice ponašanja. Stid je jedno od ljudskih svojstava i on održava njegov karakter čuvajući ga od ružnih i nedoličnih djela.

Poslanik kaže:» Stid je sastavni dio imana».

Stid je Allahovo svojstvo i ovom osobinom počašćeni su samo karakterni ljudi.

Pravednost

Ljudska zajednica ne može se zamisliti bez pravednosti. Svaki pojedinac treba ostvariti svoje pravo, bilo od drugih pojedinaca, bilo od zajednice, ali ni drugima ne uskrati njihovo pravo.

Allah, dž.š., kaže: „Kad govorite budite pravedni, pa makar to bilo i protiv vaših bližih., (El-En'am, 152.).

«Ko nepravedno prisvoji koliko jedan pedalj zemlje na Sudnjem danu bit će mu stavljena omča oko vrata od sedam zemalja» (hadis).

Apsolutna pravednost pripada samo Allahu, dž.š., a vjerska je dužnot postupati prema svim ljudima bez obzira na njihovu vjeru i prema svim Allahovim stvorenjima.

OSMOSMJERKA

SRETNO

D	T	B	L	A	G	O	S	T	O	J
U	A	O	E	M	I	L	O	S	T	B
M	A	R	LJ	I	V	O	S	T	D	R
J	S	B	E	P	O	N	O	S	H	I
E	T	A	O	Ž	S	T	I	D	R	Ž
R	R	Z	R	N	LJ	B	R	O	A	N
E	P	A	U	A	G	I	R	B	B	O
N	LJ	I	B	D	O	Č	V	R	R	S
O	I	S	A	A	I	N	S	O	O	T
S	V	T	S	O	N	E	R	K	S	I
T	O	I	L	U	K	E	V	E	T	T
T	S	N	H	U	M	A	N	O	S	T
V	T	U	O	P	R	O	S	T	O	!

Osobine koje krasi muslimana i muslimanku:

- tevekul – briga – stid – sabur
- nada – iskrenost – milost – brižnost
- marljivost – darežljivost – ponos – hrabrost
- borba za istinu – dobro – umjerenost – strpljivost
- oprost – humanost – blagost

Jedna im nedostaje.....

Summary

COMMENDABLE CHARACTERISTICS IN HUMAN BEHAVIOR

Muamer Tinjak

In an effort to improve the status of the Religion course in my school, I try to introduce some additional elements to further attract the children and make this course more interesting. I have achieved this through introduction of certain new teaching methods.

I have started the class with a short story "About nails", told in a form of a multimedia presentation. Then, through a game of association, pupils and I revealed the title of the teaching unit at hand.

The pupils were then divided into self-selected groups and then they picked various terms (nobility, patience, pride and dignity...), grouping themselves accordingly. The groups' task was to answer the questions and paint their papers, which were later ranked by the pupils themselves, using the gallery of paintings and exit cards.

Additionally, from the "Author's chair" they read their papers, written on the subject of "Characteristics I like in people", prepared during their Bosnian language course, thus creating a correlation with that course.

موجز**الخصال الحميدة في سلوك الإنسان**

معمرّ تينجاك

أحاول أن أرفع من مكانة مادة التربية الدينية في مدرستي، ولذلك أقوم - إلى جانب عملي الرئيسي كمدرّس - بإضافة بعض العناصر الإضافية التي تثير اهتمام الأطفال وتجعل من حصة التربية الدينية أمراً ممتعاً. وقد فعلت ذلك من خلال تطبيق بعض الطرق والتقنيات التعليمية الجديدة. فكنت أبدأ الحصة بقصة قصيرة "عن المسامير" التي تم إعدادها في العرض المتعدد الجوانب. ثم حاولت أنا والتلاميذ من خلال لعبة المشابهة والمقاربة أن نتوصل إلى عنوان الدرس الذي ننوي شرحه. وفي البداية تم توزيع التلاميذ على مجموعات بطريقة عشوائية، ثم راحوا يسحبون المفاهيم (النبيل، الصبر، العزة والفخر...) ويتجمعون في مجموعات حول كل مفهوم منها. وكانت وظيفة كل مجموعة الإجابة على الأسئلة المطروحة وتجميل العمل بالرسوم التي قام التلاميذ فيما بعد بتقييمها من خلال البطاقات والمعرض الذي أقاموه لهذا الغرض. وقد تم تلطيف كل هذا العمل بقراءة التلاميذ لأعمالهم وهم جلوس على "كرسي الكاتب" حول موضوع "الخصال التي أحبها عند الإنسان" والتي كتبوها في حصة اللغة البوسنية بحيث تم تحقيق التواصل مع تلك المادة.